

Františka Matějová

scénář k audioreportáži

Jsme holky ze skautského oddílu Žáby Zábřeh a udělaly jsme rozhovor s paní Františkou Matějovou, rozenou Flášarovou, z Ráječku, které se celý život neřeklo jinak než Emílie. V jejích osmnácti letech se v Ráječku ke konci druhé světové války odehrála rodinná tragédie.

Jeden z jejích švagrů, Ferdinand Hroch, tehdy pomáhal partyzánům. Sháněl zbraně, dodával jídlo nebo předával zprávy. 7. května 1945 se sešli v domě u Flášarových spolu s dalším švagrem Vladimírem. Prohlíželi si zbraně a pak na sebe Vladimír připnul pás na náboje.

„A on si ten pás tak zkoušel a ten Ferda mu říká: ‚Lád’o, pojď se mnou. Budeme za chvíli zpátky.‘ A maminka mu říká, jak tam ležela: ‚Raději sdělej ten pás ze sebe. Smrt na sebe přivoláš.‘ ‚Ale bábi, ty naděláš.‘ “

Pás nesdělal a maminka měla pravdu. Smrt přivolal nejen na sebe, ale i na další dva muže z Ráječku. Po cestě totiž potkali na rozcestí dva německé vojáky. Když si všimli, že Ferda má na sobě pás, tak začali střílet. Ferdu postřelili a Lád’u ubili. Potom oba dva odklidili z cesty.

Ten den bylo v Ráječku nebezpečno a zmatek. Byl přece den před koncem druhé světové války! Němečtí vojáci ustupovali. Při tom je napadali partyzáni. A do toho se rychle blížilo sovětské vojsko. Jednoduše bylo lepší se někde schovat.

„Celou noc jsme seděli ve sklepě, čekali, až přijdou. Ono nic. Zima nám bylo. Teď ty kulky lítaly přes ten dvůr, to jenom šeptalo. To bylo strašný.“

Druhý den ráno se je ostatní vydali hledat a nakonec je našli v příkopu. Dali si pušky na ramena a nesli je na hřbitov.

„Z toho pole pak šli Němci s puškama a teď jak je viděli, že mají pušky, tak do nich začali střílet. Oni ho hned pustili a rozutekli se a toho jednoho mladýho zastřelili.“

Jmenoval se Zdeněk Ryšavý a měl 23 let.

Když se blížilo osvobození, začalo se mluvit o tom, že přicházejí Sověti a vyjídají zásoby. Proto si lidé schovávali co nejvíc jídla a zahazovali to třeba i hnojem. Když v noci přijeli Sověti, přespali právě na statku rodiny Flášarových.

„To jste neviděli do rána, co tam udělali. Řádili do rána, nehleděli na nic. Ale furt jsme byli rádi, že nás osvobodili.“

Válka konečně skončila. Všichni se radovali a těšili se na lepší časy. Dva roky po skončení války se paní Matějová vdala za Josefa Matěje a společně hospodařili. Nebylo to nic snadného. Tvrdě dřeli, až si vydělali nějaké peníze a mohli si koupit stroje, které jim práci usnadnily. A když to konečně nastalo, přišel v 48. roce komunismus:

„Pak nás dali tady na Skaličku a to nám sebrali všechno. To už jsme neměli na nic nárok.“

Hospodaření lidí na svém bylo zakázáno. Museli odevzdat pole, stroje i zvířata, vstoupit do Jednotného zemědělského družstva a tam pracovat.

Paní Matějová těžce pracovala celý život. Každý den vstávala v pět hodin a hned věděla co bude ten den dělat. Na práci si ale nikdy nestěžovala. Naopak: Práce a víra ji vždy držely nad vodou.

„Když mě dá Bůh to vnuknutí, tak já to podle to ho udělám a je dobře.“